
Roverníček

---

březen, duben 2006

Obsah:	<u>Termíny akcí</u>	.....	strana: 2
	<u>Variola – nebezpečí?</u>	.....	strana: 3
	<u>Autentický výtah ze zápisu</u>		
	<u>MNV a JZD</u>	.....	strana: 5
	<u>To chce klid</u>	.....	strana: 6
	<u>Jsou i důležitější věci</u>	.....	strana: 7
	<u>Smolař</u>	.....	strana: 8
	<u>Literární</u>	.....	strana: 8
	<u>Bulharsko – pohoří Pirin</u>	...	strana: 11

Termíny akcí

Termín | *Název* | *Místo akce* | *Pro koho* | *Pořadatel*

BŘEZEN

4.	Big Action	Vracov	R+R	Vracov
16.-18.	Rádcovská víkendovka		Rádci	Olda
25.	Setkání rádců okresu			okres

DUBEN

31.3.-2.4.	Muzikály	Veselí		Olda
20.-22.	RAK	Mikulčice		Olda

KVĚTEN

1.	Brigáda na sk. pozemku + skálolezení na Kozlovi	Kameňák v 8:30 (na kolách)	sk+sk+ SRK	
	Pátá víkendovka RAKU		rádci	
20.	Turnaj v ringu	Veselí	kdo chce	Veselí

ČERVEN

3.	Den dětí	Kostelec		Olda
9.-11.	Okresní Jamboree		všichni	okres
16.-18.	Výcvik R&R - vodáctví	Hodonín		

PRÁZDNINY

1.-4. 7.	Stavění Buchlovic	Buchlovice	všichni	Olda
1.-15. 7.	Tábor vlčat a světlušek	Buchlovice	vlčata a světlušky	Ozzy
19.-25. 7.	Puťák na Slovensko		starší 13-ti let	Olda
29.7.-6.8.	ORBIS	Brno	starší 12-ti let	

Variola - nebezpečí?

Jedna z nejstarších známých chorob v historii má za pět tisíc let na svém kontě více obětí než mor, tuberkulóza, rakovina a AIDS dohromady.

V roce 1980 byly černé neštovice (variola) Světovou zdravotnickou organizací (WHO) slavnostně vyhlášeny za vymýcenou chorobu. Jejich historie je dlouhá a tragická. Čtyřicet procent nakažených na černé neštovice umíralo. Většině ze zbylých šedesáti procent zůstávaly trvalé následky - zjizvený obličej a oslabený zrak nebo slepota, způsobené jizvami po vředech na oční rohovce.

HISTORIE

Černé neštovice zřejmě byly původně veterinární chorobou, zejména psů a hovězího dobytka. Hrozbou pro lidi se staly zhruba před pěti tisíci lety, když se hustota osídlení prudce zvýšila. Prvním doloženým případem černých (nebo také pravých) neštovic, který byl způsoben poxvirem varioly, byl egyptský faraon Ramesse V., který na ně zemřel v roce 1157 př. n. l. Jeho mumifikovaný obličej dodnes nese stopy této nemoci. V Evropě se neštovice prudce rozšířily začátkem našeho letopočtu. Není vyloučeno, že jejich epidemie byly jednou z příčin pádu římské říše. Na americký kontinent zanesl neštovice v roce 1492 Kryštof Kolumbus a jeho výprava. Na Haiti (1504), na Kubu (1511), do Mexika (1519) a do říše Aztéků (1519) je přinesl Hernando Cortez a španělští conquistadoři. Domorodé obyvatelstvo nemělo proti chorobě žádnou imunitu. Výsledky byly katastrofální. V šestnáctém století se stalo obětí černých neštovic osmnáct milionů Aztéků. V osmnáctém a devatenáctém století podlehl této chorobě šest milionů amerických Indiánů. V letech 1553 až 1791 klesl v důsledku černých neštovic počet Inků v Latinské Americe z osmi milionů na pouhý milion. Dá se říci, že obyvatelstvo takzvaného Nového světa bylo z devadesáti procent vyhubeno černými neštovicemi.

ZTRÁTY V ARMÁDĚ

Pravé neštovice byly obávanou a rozšířenou nemocí při vojenských taženích. V roce 1779 mohutná francouzsko-španělská armáda v boji s Angličany kontrolovala kanál La Manche, ale nakonec odtáhla, protože ji zcela zdecimovaly neštovice. Byly to černé neštovice, které rozhodly také o výsledku francouzsko-pruské války v roce 1870. Zcela zlikvidovaly francouzskou armádu. Ve stejné době se rozšířily ve francouzské armádě v Kanadě, která díky tomu zůstala britskou kolonií. V sedmnáctém a osmnáctém století zabily neštovice ve Velké Británii více lidí než v současné době srdeční choroby a rakovina dohromady. Některé choroby postihují zejména chudší část obyvatelstva, které má horší výživu a nedostatečnou hygienu. Černé neštovice napadaly kohokoliv a z jakéhokoliv prostředí. Na seznamu jejich obětí je řada císařů, vládců a členů královských rodin. První známou obětí byl už zmiňovaný egyptský faraon Ramesse V. Na černé neštovice zemřeli v roce 1711 rakouský císař Josef I., v roce 1724 španělský monarcha Ludvík I. a ruský car Petr II. podlehl neštovicím v roce 1728. Následovali francouzský král Ludvík XV. roku 1774 a japonský císař Kómei v roce 1867. Černé neštovice postihly i členy britské královské rodiny - Williama (zemřel v roce 1650) a Mary, která jim podlehla v roce 1660. K řadě slavných a korunovaných, kteří touto nemocí onemocněli, ale přežili ji, patří britská královna Alžběta I., francouzský monarcha Ludvík XIV., hudební skladatel Mozart a američtí politici George Washington a Abraham Lincoln.

NÁKAZA

Černé neštovice se přenášely velmi snadno přímým stykem z člověka na člověka. Charakteristické pro ně byly hnisavé vřídky na obličeji, rukou a na spodní části nohou. Dokud se vřídky nezahojily, byli nemocní lidé po celou dobu nemoci prudce infekční. Imunní vůči této chorobě byli v minulosti před zavedením očkování jen někteří lidé pracující u krav nebo u koní. Imunitu získali stykem s takzvanými kravskými neštovicemi. Tato skutečnost měla zásadní vliv pro pozdější boj s touto chorobou. Všiml si jí venkovský lékař Edward Jenner. Uvědomil si, že kravské neštovice, které nebyly lidem nebezpečné, musí mít podobného původce jako černé neštovice, a mohou proto vytvořit v těle účinné protilátky i proti viru varioly. V roce 1796 použil Jenner kravskou neštovici, která se udělala dojičce krav na ruce, a výtažek z ní naočkoval mladému chlapci. Později téhož hochu naočkoval pravými neštovicemi. Nic se mu nestalo, nemoc nepropukla. Bylo to první úspěšné očkování (vakcinace) v dějinách lidstva. Výrazy vakcinace pro očkování a vakcína pro očkovací látku pocházejí z latinské názvu vacca, což znamená kráva, a vaccinia, což je latinský výraz pro kravské neštovice. Tento název zavedl Edward Jenner. V roce 1798 výsledky svých pokusů publikoval. Očkování se začalo v široké míře používat v celém světě a hrozba černých neštovic postupně slábla.

KAMPAŇ

V roce 1958 byly černé neštovice stále ještě na seznamu chorob, na něž se nejvíce umíralo. Zabíjely kolem dvou milionů lidí ročně. Sovětský svaz tehdy navrhl, aby Světová zdravotnická organizace (WHO) proti této chorobě vyhlásila celosvětovou kampaň. Sovětský požadavek podpořily i Spojené státy americké. V roce 1967 byla zahájena kampaň. V první etapě byla založena především na masovém očkování. Poté, co se počet případů radikálně snížil, začala druhá etapa - "vyhledávání jednotlivých případů a omezování šíření". Nemocní nakažení černými neštovicemi byli přísně izolováni a lidé, s nimiž přišli do kontaktu, dostali ochranné sérum. Kampaň za likvidaci černých neštovic byla velmi úspěšná. Poslední případ této choroby v Latinské Americe se vyskytl v roce 1971, v Indii byl poslední případ registrován v roce 1975. Nejdéle přežívaly černé neštovice v Africe, odkud byl hlášen v roce 1977 i poslední nakažený. Byl to Ali Maow Maalin, kuchař v jedné somálské nemocnici. O tři roky později, v roce 1980, Světová zdravotnická organizace slavnostně oznámila, že neštovice byly na celém světě vymýceny.

HIV A ČERNÉ NEŠTOVICE

Podle doktora Heymana bylo obrovské štěstí, že se podařilo zlikvidovat černé neštovice do roku 1980, protože očkování proti nim neimunizuje lidi HIV pozitivní. Rok 1980 byl právě rokem, kdy byl zaregistrován první případ infekce HIV. Při malém zpoždění by se nepodařilo černé neštovice vymýtit, protože v některých afrických zemích, kde byly nejrozšířenější, je dnes až padesát procent lidí HIV pozitivních.

LABORATOŘE

Poté, co se podařilo černé neštovice zcela vymýtit, doporučila Světová zdravotnická organizace zlikvidovat i laboratorní zásoby těchto virů. V roce 1980 existovaly viry varioly v sedmdesáti šesti laboratořích různých zemí světa. Dnes jsou oficiálně pouze na dvou místech. Ve Spojených státech v Atlantě ve Středisku pro kontrolu a prevenci chorob a v Rusku ve Státním výzkumném středisku virologie a biotechnologie v Kolcovu. Nikdo si samozřejmě není jist, zda neexistují ilegální laboratoře v jiných zemích, například v Iráku. V průběhu let se postupně likvidovaly laboratoře a továrny na výrobu očkovací látky proti variole. Dnes existuje na celém světě asi padesát milionů dávek a neexistují žádné továrny, které by je vyráběly. Spojené státy s 250

miliony obyvatel mají v současné době k dispozici šest až sedm milionů dávek vakcíny proti variole.

MOŽNOSTI OHROŽENÍ

V době, kdy světová populace byla imunní proti černým neštovicím, nebyl jejich virus vojenskými stratégy považován za účinnou biologickou zbraň, i když v minulosti jasně prokázal schopnost zabíjet desítky milionů lidí a zdecimovat celé národy. Dnes je situace jiná. Většina lidí, zejména děti a mládež, kteří proti černým neštovicím nikdy nebyli očkovaní, jsou proti této chorobě zcela bezbranní. Ve Spojených státech a ve Velké Británii se přestalo proti variole očkovat už v roce 1971. Ale ani starší generace, která v mládí očkována byla, nemusí být imunní po celý život. V případě biologického útoku, v němž by byl použit virus varioly (takový útok nelze vyloučit), by to znamenalo nedozírnou katastrofu. Problém by mohl vzniknout i při náhodném úniku viru ze dvou oficiálně existujících center. Jejich zásoby viru černých neštovic mají být zničeny až koncem roku 2002. Další možnosti, jak by se tento virus mohl dostat na svět, jsou archeologické vykopávky, a to dnes vědce nejvíc znepokojuje. V některém těle objeveném archeology by mohl virus přežít. Spojené státy se nyní po třicetileté pauze rozhodly očkovaní obnovit. Společnost BioReliance v Marylandu dostala vládní zakázku vyrobit tři sta tisíc vakcín, které budou určeny pro americkou armádu. Poté má začít výroba čtyřiceti milionů očkovacích dávek pro civilisty. I když už neštovice oficiálně neexistují, měl by na ně být svět připraven. Osud Aztéků byl příliš krutý.

Kdo chce vědět víc:

World Health Organisation: www.who.int

Center for Disease Control and Prevention: www.cdc.gov

FOCUS, Londýn

Autentický výtah ze zápisu MNV a JZD, ať žijí 50-tá léta

Industrializace našeho venkova

Žádám o přidělení krávy, která je březí po předsedovi, který se odstěhoval.

Kdo nemá ještě orazítkovaná vejce, nechť tak učiní nebo mu propadnou.

Moje žena utrpěla zranění následkem švihnutí ocasu do oka.

Vážení zemědělci, dostavte se všichni ke škole, kde se bude vykupovat semeno, pytlíky si označte, aby nedošlo k záměně.

Dne 17. t.m. bude proveden soupis prasat,dostavte se vsichni včas.

V kulturnim domě se staví kamna, žádáme občany o brigádu, trouby jsou na MNV.

Upozorňujeme na setí jařin. Kdo je osel, at' se přihláší.

Předseda telefonuje zootechnikovi: „Chcípl nám vůl, máme koupit nového nebo počkat na tebe?“

V otázce prodeje se ženou souhlasím, můžete si pro tu svini přijet kdykoliv.

Výzva k občanům: „Vybírání se poplatků za plemenného býka a za kominíka.“

Žádám vás o povolení přestavby stodoly na bytovku a to tak, že předek nechám stát a hýbat budu jenom zadkem.

Žádám o poukaz na therový papír, důvod: prší mi na kozy.

Občan, který ukradl v drůbežárně vejce, bude za ně popotahován až před MNV.

Upozorňujeme družstevníky, že již třetí den je na návsi fůra hnoje. Nebude-li odstraněna, vloží se do toho národní výbor.

Exekuce nemohla být provedena, poplatnice má jen dvě kozy a na ty si nedá sáhnout.

Prosím, abych byla ve své věci uspokojena, jinak se obrátím na veřejnost.

Závěrem schůze bych chtěl vyzvednout s. Malou za mléko a s. Vorla za vejce.

Soudruzi, co je s mojí žádostí, je 18. a já jsem to ještě nedostala.

Ten úředník co zamítl moji žádost, by měl jít spát ke mně, aby poznal,jak mám vlhkou díru.

Nedostanu-li povolení na tu mříž, jsem nucen přerýznout starou.

Kdo má ještě zájem o nové brambory, dostaví se na pole, kde mu bude nakopáno přímo do pytle.

To chce klid

Překlad do češtiny z jednoho amerického turistického průvodce – přesně podle originálu.

Česko je nepatrná země, ležící na kontinentu Evropa. Nachází se v prostoru mezi Německem a Ruskem. Kdysi byl tento stát zhruba dvakrát větší, ale v minulém století z něho začaly

od východu jednotlivé kusy odpadávat. Je to významný člen světového společenství, i když ne tak významný, jak si myslí. Hraničí s Německem, Rakouskem a pak ještě s jinými státy, které nejsou důležité a kde se špatně nakupuje.

Historie – Česko je velmi stará země s mnoha poklady, jako Karlův most, Karlovo náměstí, Karlovy Vary a Karlštejn. Na západní civilizaci se podílí pivem a hokejem. I když si o sobě Češi myslí, že jsou moderní národ, téměř nepoužívají klimatizaci a Američan tam těžko narazí na slušnou mexickou kuchyni. K neustálému roztrpčení amerických návštěvníků mluví místní obyvatelé česky, i když je tam mnoho lidí, kteří promluví anglicky, jestliže z toho budou něco mít.

Lidé – Česko má jen tolik obyvatel jako 3 obvody New Yorku: City, Hatlem a Brooklyn. Přesto je strašlivě přelidněné, minimálně každých 7 mil tam potkáte vesnici. Z deseti milionů lidí jich 9,5 milionu pije nebo kouří. Všichni Češi řídí auta jako šílenci, jsou posedlí sexem a nemají ponětí o disciplíně. Většina věřících Čechů jsou křesťané, i když byste to podle jejich chování neřekli. V Česku je mnoho komunistů.

Bezpečnost – Všeobecně se Česko považuje za bezpečnou zemi. Návštěvníci si ale musí být vědomi toho, že čas od času Česko někdo přepadne nebo obsadí (Němci nebo Rusové). Češi tradičně kapitulují bez průtahů. Nikdy si tam nesmíte přestat dávat pozor na své peníze.

Původ Čechů je nejasný. Někteří se považují za Slovy, jiní za potomky Keltů. Pak tam je skupina lidí, kteří mluví úplně jiným jazykem, ale tvrdí o sobě, že jsou Češi. Země také mnohokrát změnila své státní zřízení a jméno. Dnešní Česko si lidé pletou s Čechnou, ale ta je více na východě. Nejznámější Čechy byli internacionál Dub Czech, Koudysh (tenis), Hashek (hokej) a Hejvl (prezident).

Jsou i důležitější věci

Matka přijde do pokoje své dcery a najde jej prázdný, jen na posteli leží dopis. Se špatnou předtuchou ho otevře a začne číst následující text:

Milá maminko,

je mi velmi líto, že jsem musela odejít z domova se svým novým přítelem. Našla jsem v něm pravou lásku. Měla bys ho vidět, jak je sladký se svým četným tetováním, piercingem a především jeho krásnou motorkou! Ale to ještě není všechno mami, jsem konečně těhotná, a Abdul říká, že budeme mít krásný život v přívěsu uprostřed lesa. Chce mít se mnou hodně dětí a to je taky můj sen. Když jsem zjistila, jak mi marihuana dělá dobře, rozhodli jsme se tutu trávu pěstovat i pro naše přátele, když jim dojde heroin nebo koks, aby tak moc netrpěli. Mezitím doufám, že věda najde lék na AIDS, aby se Abdulovi trochu ulevilo, on si to opravdu zaslouží. Nemusíš mít strach, je mi už 13 let a umím se o sebe dobře postarat i sama. Doufám, že Tě budu moci brzy navštívit, abys poznala svého vnuka.

Tvá milovaná dcera

P.S. Všechno je hloupost, jsem u sousedů. Chtěla jsem Ti jen říct, že jsou horší věci na světě než vysvědčení, které je v nočním stolku. Mám Tě ráda!

Smolař

Při vaření jsem se včera řízl do prstu.
Šel jsem do koupelny, abych si ránu umyl a ošetřil.
Na mokré podlaze v koupelně jsem ale uklouzl a praštil se hlavou o vanu.
Udělal jsem si bouli.
Chtěl jsem na čelo dát studený obklad.
Rána však stále krvácela.
Dělá se mi špatně, když vidím krev, a tak jsem všechno dělal se zavřenýma očima.
Omylem jsem otevřel kohoutek s horkou vodou a opařil si levou ruku.
Hned se mi udělal velký puchýř.
Chtěl jsem jet k lékaři.
Běžel jsem do auta, ale na schodech před domem jsem zakopl a spadl.
Odřel jsem si koleno a asi jsem si vymkl kotník, který mi natekl a zmodral.
Téměř v bezvědomí jsem se dokulhal až k autu.
Když jsem nasedal, přivřel jsem si pravý prostředníček do dveří.
Ležím teď na ortopedickém oddělení.
Nohu mi zrentgenovali a dali do sádry.
Budu teď chodit o berlích.
Ránu na prstě mi ošetřili, aby se nezanítala.
Na puchýř mi dali mast.
Teď už zbývá jen ten zub, který mi vyrazili, když na mě spadla láhev s infuzí.
Také peněženku s tisícovkou nemohu najít.
Asi mi vypadla před domem na schodech.

Racek

Literární

Soumrakodlak indiánských čarodějů a učedníkům žen – Martin Pelčák

Napsat něco o této knížce je dost těžké, protože ji každý chápe úplně jinak. Což platí o většině všech knížek. Není to nic divného, přece co člověk, to názor, ale tady jsou názorové rozdíly tak veliké, že ať se o ní napíše cokoliv, nebude to pravda. Naproti tomu se může napsat cokoliv a pravda to bude. Tak si vyberte a úsudek si udělejte sami.

Můžu o ní napsat jen to, že jde o velmi tenkou knížku (necelých 100 stran) s asi čtyřiceti povídkami a příběhy (to je jediné na čem se shodnou všichni) z nichž mnohé Vám připadnou naprosto nesmyslné, stupidní, geniální, bezduché, uhozené, fantastické a co já vím jaké ještě. Mnohé nepochopíte nikdy i když se budete snažit sebevíc, na jiné si vzpomenete až to budete čekat nejmiň, význam dalších Vám dojde teprve poté, co o něm přestanete přemýšlet. Je tu naštěstí ta výhoda, že když už něco pochopíte, nikdo nebude moct říct, že jste to pochopili špatně. Ovšem to je jen můj názor, se kterým asi po přečtení souhlasit nebudete.

S odstupem několika let od prvního přečtení bych řekl, že je nejlepší nečekat vůbec nic a nechat se překvapit. Bohužel to dost dobře nejde. Každý od literatury na niž se chystá něco čeká, jinak by se na ni nechystal. Ale to taky nemusí být pravda, protože: „*A pravda je jako hlava Medusy. Ti co o ní mohou alespoň něco říct, ji viděli jen v zrcadle.*“

Nejkratší ukázka:

mícač seděl v hospodě na městském tržišti.

Byl tam už delší dobu a snažil se neříkat ani Ano ani Ne.

Pak se zvedl od stolu a odešel na záchod.

A jak tak stál u pisoárové mušle, přišel kdosi dovnitř a zeptal se mícače: „Hele, vole, chceš po hubě?!“

*„Ale jó, proč né,“ odpověděl mícač
a dostal*

A ještě jedna delší:

Na tento objev čekalo lidstvo celé věky. Konečně byl nalezen a potvrzen nevyvratitelný důkaz o existenci boží. O všechno se zasloužil Marek, když jednoho dne v lomu, kde hledal trilobity, našel destičku, na které bylo vyryto, či vytištěno, či napsáno, prostě tam bylo zcela zřetelně: Bůh je. Marek byl překvapen a nevěděl, co s tím. Naštěstí se o celé věci dozvěděl profesor Longwhile a šel se na destičku podívat.

Když byl na místě, užasl. Zjistil, že tato tabulka je stará asi miliardu let. Stejně tak nápis. Geologické vrstvy, v nichž se nacházela, to potvrdili, stejně tak i všechny expertízy všech vědců, kteří ji zkoumali. Profesor Langwhile si mnul ruce, pochichtával se a stále opakoval: „Je to jasné, je to jasné, Bůh je. Máme konečný důkaz o existenci boží!“

Hned toho byly plné noviny, televize a téměř všichni lidé se chovali stejně jako profesor. V hospodách člověk pomalu neuslyšel nic jiného, než že Bůh je. Jednou provždy byla jedna ze základních lidských otázek vyřešena.

Jednoho dne zas přišel Marek navštívit profesora Longwhila. Ten ho už z dálky vítal a začal ho poplácávat po zádech: „Nebýt tebe, Marku, tak lidstvo tápe a neví, že Bůh je.“ Plácal profesor Longwhile Marka po zádech a usmíval se u toho...

To ještě nevěděl, že Marek nese v tašce dvě miliardy let starou tabulku s nápisem: Bůh není. Zaručeně pravou....

Vyhod'me ho z kola ven – Ken Kesey

Většina lidí toto dílo zná, nebo o něm alespoň už slyšela. Teď si říkáte, že právě Vy jste z té menšiny, která nemá potuchy o co jde. Tak si zkuste vybavit film M. Formana Přelet nad kukaččím hnízdem. Pokud vám ani tohle nic neřekne, patříte opravdu do té nevědomé menšiny. Pakliže ho ovšem znáte, znáte zároveň i Vyhod'te ho z kola ven, neboť se jedná o literární předlohu onoho velmi zdařilého filmu. Nejsou zcela stejné (ostatně tak jako většina filmů a jejich předloh), liší se především v úhlu pohledu.

Příběh poklidné psychiatrické léčebny, jejího osazenstva i despotického personálu je viděn očima jednoho z pacientů – „hluchoněmého“ Náčelníka Hbitý koště. Tento klid však jednoho rána přeruší příchod nového pacienta Macka, jenž svým, ne zrovna standardním chováním obrátí celý blázinec vzhůru nohama. Ušlápnutým pacientům se zvedá sebevědomí, zaběhnutý režim se mění a pevný systém představovaný Velkou sestrou a třemi černými poháněči se zadrhává a pomalu rozpadá.

Vyhod'te ho z kola ven je poměrně krátká knížka (přes 270 stran) a až na některé pasáže se čte dobře. Ony zmíněné pasáže se vyskytují v celé knize a někoho můžou značně zmást a kazit dojem díla, leč zkušenému čtenáři by problém činit neměly nebo jen ze začátku, než rozliší skutečnost od představ vypravěče.

Ken Kesey (1935) - vystudoval divadelní fakultu a navštěvoval kurzy tvůrčího psaní. Vyhod'te ho z kola ven (1962) je jeho prvotina a z počátku velký úspěch neměla, ten se dostavil později i díky Formanovu Přeletu nad kukaččím hnízdem. Napsal ještě román Tak mě někdy napadá a kratší svazky próz Keseyho výprodej a Z ďáblovy krabičky.

Ukázka:

Vycházím zrovna z ložnice na chodbu, když jde McMurphy z latriny. Na hlavě má čepici a jinak na sobě nemá skoro nic, jen ručník si drží kolem boků. V druhé ruce drží kartáček na zuby. Stojí v chodbě, rozhlíží se a balancuje na špičkách, aby se co nejvíce vyhnul dotyku se studenými dlaždičkama. Vyhlídne si černýho frajera, toho nejmenšího, a přijde k němu a tlápe ho rukou přes rameno, jako by byli odmalička nejlepší kamarádi.

„Hele, starej kámo, kde bych tady sehnal trochu pasty na ty moje kňafáky?“ Trpasličí hlava černého kluka se bleskem otočí, nosem někam ke kotníkům té obrovské pracky. Zakaboní se na ni a rychle se podívá, kde jsou ty druhý dva černý frajeři, kdyby náhodou, a povídá McMurphymu, že skříň se otvírá až ve tři čtvrti na sedm. „To je taková zvyklost,“ povídá.

„Cože, fakt? To že schovávají zubní pastu? Do skříně?“

„Jo, fakt, pod zámek do skříně.“ Černý kluk by chtěl dál pulírovat ostění, ale tlapa mu drtí rameno jako ohromné rudé chapadlo.

„Tak zamčená ve skříni, jo? No dobře dobře. A proč vlastně pastu na zuby zamykají, co myslíš? Je snad na pastě něco nebezpečného? Pastou přece nikoho neotrávíš, no ne? Ani tubou nikomu nerozflákáš hlavu, nebo jo? Jakej podle tebe mají důvod, aby tak neškodnou věc, jako je tubička zubní pasty, zamykali na klíč?“

„To je taková zvyklost, pane McMurphy, to je ten důvod.“ A když vidí, že tenhle důvod nemá na McMurphyho žádné náležitý účinek, zaškaredí se na tu ruku na svém rameni a povídá: „Jak myslíte, že by to asi vypadalo, kdyby si každej pucoval zuby, kdy ho zrovinka napadne?“ McMurphy mu pustí rameno, potahuje se za chumáček zrzavé vlny na krku a rozvažuje to. „Nojo, nojo, myslím, že chceš říct: tyhle zvyklosti jsou zkrátka pro ty, co si nemůžou po každým jídle vyčistit zuby.“

„Bože copak to nechápete?“

„Jo, teď už jo. Chceš říct, že lidi by si pucovali zuby, kdy by jim to vlezlo do hlavy.“

„No jistě, a proto -“

„Jemináčku, to by to vypadalo, co? Čistili by si zuby v šest dvacet, v šest třicet – a kdoví? třeba i v šest. Nojo, už tě chápu.“ Mrkne přes černýho frajera na mě, jak stojím u zdi.

„Musím pulírovat tady to ostění, pane McMurphy.“

„Od díla tě zdržovat nemůžu, to ne.“ Začne couvat a černý kluk se zase pustí do práce. Pak se ale vrátí a nakloní se nad plechovku, co má ten černý kluk u nohou. „Podívejme, copak to tu máme.“ Černý kluk skloní zrak. „Kdeže?“

„Tady v tý piksle, Same. Co to máš v tý starý plechovce?“

„To je... mejdlovej prášek.“

No, obyčejně to nepoužívám, ale -“ McMurphy zajede kartáčkem na zuby do prášku a zakvedlá v něm a pak zase kefu vytáhne a oklepe o stěnu plechovky – „ale tohle mi taky přijde vhod. Díky. A na ty zdejší zvyklosti se ještě mrknem.“ A namíří si to zpátky k latrině, odkud se vzápětí znova ozve zpěv, komolený pístopvým rytmem čištěných zubů.

Kost'a

Bulharsko - pohoří Pirin

3. – 13. srpna 2005

1. část

DEN 1. Odjezdový – středa 3. srpna

Tak už je to tady. Po krátkých, chaotických domluvách a přípravách jsme se rozhodli pro bulharské hory Pirin. Je středa, před osmou hodinou ráno a všech pět účastníků se sešlo v Kyjově na vlakáči. Jmenovitě je tu: Lucka – Ešliho borka, o které jsem si dva dny myslel, že se jmenuje Zuzka, Ešli, Soko, Lukáš Klimek z Kostelce a já Kost'a. Do Brna to šlo ještě v klidu, problémy začaly kolem 11 hodiny, když měl přijet autobus do Sofie. První hodina čekání na nástupišti byla ještě snesitelná a ty další čtyři v hospodě taky. Prasklý klínový řemen mírně posunul odjezd na 16:15, ale hlavně že jsme vyjeli. Zezačátku to byla docela pohoda, Bulharů v autobusu minimum, krajina zajímavá a Slovensko a Maďarsko krásné a bez problémů. Posléze se setmělo, začalo přšet a tělo se sezením unavovalo stále víc. Pokusy usnout byly vesměs marné. Zvlášť když do busu počalo

zatékati – docela dost. Vlahý letní deštík se změnil v silnou balkánskou bouři, v níž nebyla o zážitky nouze. Ten nejsilnější byl, když nám do cesty spadl strom, kterému se řidič sice vyhnul, leč jen o chloupek minul protijedoucí kamion. Naštěstí jsme z toho vyvázli jen s rozbitým oknem (sklo se nevysypalo), jenž zasáhla jedna z větví padajícího stromu.

DEN 2. Sofie a bulharské vlaky – čtvrtek 4. srpna

Den začal tak, jak první skončil – cestou autobusem do něhož teklo a nedalo se v něm spát. Když nepočítám onen strom na cestě, byly jediným zpestřením cesty hranice a Duty Free Shopy, kde si na zpáteční cestě rozhodně nakoupíme. Po rozednění pak ještě můžeme přidat nádhernou krajinu, pár soutěsek a sem tam říčku, kterou bych rozhodně sjíždět nechtěl. Do Sofie jsme přijeli v 13:10 místního času a při vytahování batohů čekalo Ešliho, Soka a Lukáše nemilé překvapení. Při výše zmíněné bouřce zateklo i do zavazadlového prostoru a oni tři měli mokré bágly. Trochu je vyždímali a pak jsme si šli vyměnit Eura za Leva (kurz 1:1,95) kolem místních exkluzivit. Velmi ochotný taxikář a prodavač hodinek se ještě dali snést, ovšem podchod (nebo záchod?) už nikoliv. Banku jsme našli snadno, výměna peněz už tak snadná nebyla. Posílali si nás od přepážky k přepážce, jak nezvané příbuzné. Pak nám to ale vynahradil jeden strážný, když se nabídl, že nám přinese vodu. A pak přišlo nádraží a jeden přeoctotný ajzboňák, který se o nás chtěl starat. Sehnal lístky, až k vlaku nás dovedl – chtěl 10 leva. Marně.

Vyjeli jsme ve 14:15 do stanice Sevtembry. Vlak zralý do šrotu, ale co by člověk mohl chtít za 7 leva. Navíc v něm prodávali za leva meloun nebo 5 banánů. Koupili jsem oboje. Po dvou hodinách to bylo v Sevtembry. Tam jsme uvařili kafe, koupili cukr a bagety a málem nestihli další vlak do Banska odjíždějící z hodně odlehle koleje. Bylo 17:10 a vyjeli jsme trochu lepším vlakem směr hory. Cesta se tahla, vlak se prázdnil, málem jsme rozválcovali psa a pak koňa, ještě že bylo na co se dívat. Ale stejně jak autobus a minulý vlak, byl i tento díravý a teklo do něj. Do Banska vlak dorazil před desátou za mírného deště a tak jsme, spolu s třema Maďarama (Ondrášem, Gaborem a nevím jak se jmenoval ten třetí), vyšli do hospody. Ta se objevila kousek za náměstím a mi poprvé ochutnali pivo Kamenica – dobré bylo, asi jak naše Starobahno. Něco se pojedlo a za střídavě silného deště se šlo hledat bydlení. Málem jsme spali v podloubí přepychového hotelu, ale naštěstí nás zachránila dřevěná veranda nějaké staré budy. Spalo se tam fajně a kdyby nepršelo bylo by to ideální. Ale jak se říká: kdyby bylo hovno sladké, nebylo by potřeba cukru.

DEN 3. Sviňský dešť a ještě sviňštější sjezdovka – pátek 5. srpna

Furt prší. Maďaři na to kašlů a míří zpátky do Banska a pak prý do Rily. My ležíme, nadáváme na počasí a přemýšlíme co dál. Kolem jedenácté přestává pršet, tak jdeme se Sokem a Lukášem do Banska poslat pohledy a rozhlédnout se. Stavíme se ještě v pravoslavném kostele a pak už za Ešlim a Luckou. Tam se sbalíme a vyjdeme po žluté směrem ke kempu pod chatou Vichren. Jde to ztuha, protože občas poprchá. Asi po hodině jsme u velké jeskyně, do níž se schováme před bouřkou, leč stejně nevíme kudy dál. Zkusíme to k blízkému hotelu, kde prdlajs vědí, takže tudy cesta nevede. Vracíme se k jeskyni. Po poradě s nějakými turisty s dáme vzhůru po sjezdovce, jde se po ní blbě, ale vede tu značka. Navíc co chvíli prší, je to fakt nanic. Značka mizí, sjezdovka je snad nekonečná a už nám pěkně leze na nervy. Při jedné přeháňce se schováme u bagru a dost si zasviníme batohy. Konečně v jsme 7 (po čtyř hodinách) na konci sjezdovky u nějakého lyžařského centra. Do osmi odpočíváme a hledáme žlutou značku. V 8 po ní jdeme nad řekou k hotelu – půl hodiny. Konečně hotel a hospoda a dešť. Chvíli čekáme a pak jdeme do promrzlé hospody, pác

venku u krbu je plno. Dáme si steak za 4 leva. Kolem půl desáté prohlédneme okolí a nad hotelem na plácku stavíme stan a v 11 usínáme.

DEN 4. První výstup – sobota 6. srpna

V noci zase chčije. Ráno ne, ale kape na nás ze stromu. Pomalu vylézáme, sušíme věci, vaříme a podobné ranní věci. Sbalíme stany a kolem jedné je necháváme v hotelu. Míříme na Vichren. Nejdřív ke kempu, který jsme večer neviděli, pak jen 20 minut po žluté k chatě (chyži) Vichren a tu se rozhodujeme co dál. Na Vichren je to 3 hodiny a bojíme se, že to nezmáknem. V půl druhé jdeme nikoliv na Vichren, ale po žluté a modré do sedla Banderiška, za nímž jsou nějaké jezera. Má to trvat hodinu, ale je to náročné. Krajina je nádherná, říčka čistá a po nějaké době hezké jezírko, leč nic není dokonalé. Za jezírkem začíná stoupák jak sviňa. Jít kamenným polem, táhnoucím se až do sedla, je docela makačka. Asi ve 4 jsme tam a s Lukášem a Sokem vyrážíme na 2669 metrů vysoký vrchol nad sedlem. Bez zátěže se jde lehko a za chvíli jsme tam. Čekáme až se roztrhnou mraky, abychom něco viděli. To se po chvíli děje a rozhled je vcelku dobrý, i když neustále zakrývá mraky. Mimo jiné taky vidíme jezera, k nimž po sestupu zamíříme. V sedle se žlutá a modrá značka dělí. Modrá vede nad zmíněnými jezery, ale ne kolem nich, takže je vidíme pěkně shora (napravo od značky). Žlutá taky vede k jezerům, ale ne tak pěkným, tak se tam ani nešlo. Vraceli jsme se stejnou cestou – o dost rychleji. Ešli s Luckou šli napřed a v chatě Vichren na nás čekají. Dáme si tam pivo a jdeme do hotelu pro bágly a posléze stavíme stany v kempu. Vaříme a jdeme do hospody (v kempu ne u hotelu) na pivo Zagorka a hranolky s balkánským sýrem. Je jasno, tak se dohodneme, že zítra zdoláme Vichren.

Kost'á

Další číslo vyjde počátkem května 2006

www.tenzor.cz/rovernicek

rovernicek@tenzor.cz

© Pavel Tomášek (Set) 2006